

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Capvt V. De altero gratiæ effectu, seu de merito.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38954

CAPVT V.

De altero gratiæ effectu, seu de merito.

SECTIO I.

An possit homo aliquid à Deo mereri.

Observandum est nos hic non sumere nomen meriti late, prout etiam aliquando in malam partem accipitur, vt 2. Paralip. c. 19. *Iram Domini merebaris*; sed strictè & propriè, prout significat actionem liberam honestam & bonam, quæ mercede aliquâ & premio digna est, qua in significatione dicitur Eccli. 16. *Omnia misericordia faciet locum unicuique, secundum meritum operum suorum.* Hac obseruatione supposita, pro quæstionis propositæ resolutione

Dicendum hominem posse verè & propriè aliquid à Deo mereri. Est de fide contra Calvinum & eius asselas, qui nomen meriti communiter reiiciunt tanquam diuinæ gratiæ ac misericordiæ iniuriosum, ac superbiam & præsumptionem redolens: verum quam falsò id dicant, & vt potius desidia suæ ac socordiæ, quam vt Dei gloriæ consulant, ex ijs, quæ mox dicemus, patebit. Notæ igitur assertionis veritas

Probatur 1. ex pluribus scripturæ locis, in quibus mentio fit mercedis Deo iustis reddendæ propter bona illorum opera, vt S. Matth. 5. *Cum persecuti vos fuerint, &c. propter me: gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis: 1. Cor. 3. Vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum laborem suum.*

Probatur 2. ex Conc. Araus. can. 18. *Debetur merces bonis operibus, si fiant: sed gratia, quæ non debetur, præcedit, vt fiant: & ex Conc. Trid. sess. 6. cap. 16. Bene operantibus usque*

in finem, & in Deo sperantibus proponenda est vita aeterna, & tanquam gratia filijs Dei per Christum Iesum misericorditer promissa, & tanquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus, & meritis fideliter reddenda.

Probatur 3. ex SS. Patribus, qui vnanimi consensu bonis iustorum operibus merendi vim inesse docent; vt S. Cypr. lib. de vnitae Ecclesiae post medium, *Iustitia*, inquit, opus est, vt promereri quis possit Deum; preceptis eius ac merito obtem; erandum est, vt accipiant merita nostra mercedem S. Aug. epist. 105. Nullane, inquit, sunt merita iustorum? sunt plane, quia iusti sunt; sed vt iusti fierent, merita non fuerunt.

Obijcies 1. S. Luc. c. 17. *Cum feceritis omnia, quae praecipia sunt vobis, dicite: Serui inuiles sumus.* Resp. nos esse seruos inuiles (vt explicat S. Ambr. lib. 8. in S. Luc.) si consideremus id, quod facimus, prout a nobis tantum est; sed non vt est a Christo, in nobis per gratiam suam operante: vel vt explicat Beda in hunc locum, nos esse seruos inuiles respectu Dei; cum nihil illi utilitatis accedat ex operibus nostris, quamuis per eius misericordiam, & gratiam opera illa bona nobis sint valde vtilia, & proficua.

Obijcies 2. ex Is. 64. *Falsi sumus vt immundus omnes nos, & quasi pannus menstruata vnioersa iustitia nostra.* Resp. Prophetam illic loqui, non in persona iustorum; sed iudaeorum, qui, cum peccatis in anima sordescerent, merito dicere poterant iustitias suas, id est legis externas obseruationes, immundas esse, & sordidas in conspectu

Dei; cum (vt Christus dixit) quae de corde exeunt, ea sint, quae coinquinant hominem. Ita hunc locum explicat S. Hier. commentarijs in illud Prophetae caput.

OS (o) SE

SE

SECTIO II.

An meritum rectè diuidatur in meritum de condigno, & meritum de congruo.

PER meritum de condigno intelligunt Theologi meritum illud, quod mercede ac premio ex se dignum est, & cui proinde ex quadam iustitia debetur merces ac premium: per meritum autem de congruo illud, quod quamuis mercede non sit ex se dignum, illi tamen ex decencia quadam & congruitate debetur. Hac obseruatione supposita

Dicendum 1. iustos posse de condigno aliquid à Deo mereri.

Probatum 1. ex ijs scripturæ locis, in quibus dicitur iustos per bona opera fieri dignos premio & remuneratione; Sap. 3. *Deus reuocauit eos, & inuenit illos dignos se*: Luc. 10. *Dignus est operarius mercede sua*. Apoc. 3. *Ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt*. Item ex ijs, in quibus dicitur Deum bonis iustorum operibus reddere mercedem ex quadam iustitia: S. Mat. 20. *Quod iustum fuerit, dabo uobis*. Hebr. 6. *Non enim iniustus Deus, ut oblitiscatur operis uestri*; 2. ad Timoth. 4. *Bonum certamen certavi, &c. In reliquo reposita est mihi corona iustitie, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex: non solum autem mihi, sed & q̄s, qui diligunt aduentum eius: quæ Apostoli uerba Conc. Trid. supra de mercede bonis iustorum operibus debitâ & à Deo reddendâ explicat.*

Probatum 2. ex SS. Patribus, qui passim Deum erga iustos debitorem esse dicunt, ut S. Cypr. lib. de elemosyna; *Traclata, inquit, ædiuina res, salutaris operatio, qua promeretur Christum iudicem, & Deum computat debitorem*: S. Ambr. lib. 7. in S. Luc. *Reddes ergo, Domine, quod debes; beati, quibus es debitor*: S. Hier. ep. ad Heluidiam c. 1. *Quantâ beatitudo pro paruis magna recipere, & Deum habere debitorem*: & S. Aug. serm. 16. de uerbis Apost. *Possumus ita De-*

em alloquitur tanquam debitorem, eique dicere: Redde, quod promissisti, quia fecimus, quod iussisti.

Obijcies, inter Deum & creaturam nullam esse posse iustitiam, neque Deum posse unquam debitorem vili creaturæ fieri. Resp. hoc verissimum esse, si creatura præcisè secundum se consideretur: non item, si quatenus homo iustus, est membrum viuum Christi Domini, & ex eius merito ac virtute operatur; & quamuis etiam eâ ratione inter Deum & hominem non possit esse iustitia strictè sumpta, est tamen inter vtrumque vera aliqua ratio iustitiæ latè sumptæ, qualis est inter Patrem & Filium, Dominum & seruum.

Dicendum 2. dari etiam meritum de congruo.

Probatum ex ijs scripturæ locis, in quibus, aliquid à Deo peccatoribus dari dicitur intuitu aliquorum bonorum operum, vt Exod. 1. refertur de obstetricibus Aegyptiorum, & Act. 10. de Cornelio Centurione. Certum est autem peccatores nihil à Deo posse de condigno mereri, vt sect. seq. dicitur, vnde sequitur meritum illorum esse tantum de congruo.

SECTIO III.

Quenam condiciones requirantur ad meritum ex parte illius, qui meretur.

Questio intelligenda est de merito condigno, quod propriè & simpliciter meritum dicitur, & pro illius resolutione

Dicendum est, duas potissimum condiciones requiri ex parte illius, qui meretur; prima est, vt sit in statu gratiæ sanctificantis: secunda, vt sit in statu viæ. Ita communiter omnes.

Primi conditionis necessitas probatur 1. ex scripturâ: S. Ioann. 15. *Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis:* & 1. Cor. 13. *Si distribuere in cibos pauperum omnes facultates*

mens

meas, &c. charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.

Probatur 2. ex Conc. Trid. sess. 6. cap. 16. vbi meritum dicitur esse fructum iustificationis, diciturque sine vnione cum Christo, ac virtute, quam in iustificatos influit, bona illorum opera meritoria esse non posse.

Probatur 3. ex S. Greg. lib. 2. moral. c. 8. vbi dicit, quod non Abel ex muneribus, sed ex Abel munera oblata placuerunt; quasi dicat Deum prius intueri personam quam munera, & opera eius, illaque ipsi accepta esse non posse, nisi persona offerentis vel operantis ipsi grata & accepta sit.

Secundæ conditionis necessitas constat 1. ex scriptura: S. Ioann. 9. Venit nox (mortis tempus scilicet) quando nemo potest operari: Galat. 6. Dum tempus habemus, operemur bonum: Eccles. 11. In quocumque loco cecideris (lignum) ibi erit. Deinde ex S. Hier. in cap. 6. 1. ad Cor. Tempus, inquit, sementis, est vita presens, quam currimus; cum vita ista transierit, operandi tempus auferitur: & S. August. in Enchir. c. 110. Nemo, inquit, speret, quod hic neglexerit, eam obierit, apud Deum promereri.

Ratio autem huius conditionis aliã non est, quam ipsius Dei voluntas, qui constituit, vt merita omnia morte finirentur; aliã si ita voluisset, beati etiam in cœlo mereri potuissent, cum status beatitudinis merito non repugnet, vt patet in Christo Domino.

SECTIO IV.

Quanam conditiones requirantur ex parte actus meritorij.

Dix sunt præsertim conditiones, quæ ex parte actus requiruntur ad hoc, vt sit meritorius; prima est, vt sit liber non tantum à coactione, sed etiam à necessitate. Huius conditionis necessitas

Probatur 1. ex scriptura: Eccli. 31. vbi de homine iusto bene operante hæc dicuntur: *Qui probatus est in illo, & perfe-*

perfectus est, erit illi gloria aeterna; qui potuit transgredi, & non est transgressus; facere mala, & non fecit: ideo stabilita sunt bona illius in Domino: & 2. Cor. 9. ubi Apostolus loquens de eleemosyna, ad quam fideles hortabatur, unusquisque prout destinavit in corde suo, non ex tristitia, aut ex necessitate.

Probat 2. ex SS. Patribus, qui unanimiter hanc in bonis operibus conditionem requirunt, ut S. Iustinus, martyr. apolog. 1. circa medium, ubi de bonis iustorum operibus loquens, *Neque enim, inquit, quidquam horum laude dignum esset, nisi utramque in partem convertere, & quasi flectere se possent*: S. Iren. lib. 4. c. 11. *Qui operantur bonum, gloriam & honorem percipient, quoniam operati sunt bonum, cum possent illud non operari*: S. Hier. lib. 2. cont. Iovin. *Liberi arbitrij nos condidit Deus, nec ad virtutes, nec ad vitia necessitate trahimur, alioquin ubi necessitas, nec corona, nec damnatio est; quam illius sententiam referens & approbans S. Aug. lib. de nat. & grat. c. 5. Quis, inquit, non agnoscat, quis non toto corde suscipiat, quis taliter conditam humanam negat esse naturam; sed in recte faciendo ideo nullum est vinculum necessitatis, quia libertas est charitatis*: S. Bernard. lib. de grat. & lib. arb. non longè post initium, *Ubi necessitas, inquit, ibi libertas non est, nec meritum*.

Probat 3. ex eo, quod ad demeritum seu peccatum requiritur, ut peccantis voluntas libera sit non solum à coactione, sed etiam à necessitate; ergo à contrario ad meritum bene operantis voluntas nullam in agendo non modo coactionem, sed etiam necessitatem pati debet. Consequentia patet, cum utrobique sit par ratio: antecedens probatur ex S. Aug. lib. de duabus animabus c. 11. ubi dicit, *neminem vituperatione supplicionis dignum esse, qui id non faciat, quod facere non potest* (additque) *nonne ista cantant, & in montibus pastores, & in theatris Poetae, & indocti in circulis, & docti in bibliothecis, & magistri in scholis, & antistites in sacris locis: & in orbe terrarum genus humanum: Scin lib. de lib. arb. cap. 18. Quis enim peccat in eo, quod nullo modo cauere potest; peccatur autem, cauere igitur potest.*

Secundā conditio requisita ex parte ipsius actus ad hoc, vt sit meritorius, est, vt sit bonus & honestus, tam ex parte obiecti, quā finis & aliarum circumstantiarum; id est, vt actus ille habeat obiectum bonum, & honestum, & fiat propter finem bonum ac Deo gratum, ac in ipsum Deum vel actualiter vel saltem virtualiter referatur, nec vllā prauā circumstantiā vitietur.

Huius conditionis necessitas constat ex eo, quod in scripturis retributio, merces, & corona promittuntur tantum operibus bonis: id etiam expresse habetur in Cone. Trid. sess. 6. cap. 16. & can. 31. & 32. vnde S. Aug. lib. de grat. & lib. arb. cap. 6. *Qua mala sunt, inquit, non coronat Deus.* Quod autem opera illa bona nullā malā circumstantiā vitari debeant, patet ex eo, quod, si aliquā tali circumstantiā vitarentur, desinerent esse bona & honesta, cum iuxta commune Philosophorum axioma; bonum sit ex integra causa, malum ex quoque defectu, quod fusius explicabitur in tract. de actib. hum.

Addunt aliqui Doctores tertiam conditionem ex parte ipsius actus ad hoc, vt sit meritorius, nimirum vt à charitate sit elicitus, aut saltem imperatus. Quamuis autem verum sit actus illos, qui à charitate eliciuntur vel imperantur, esse maxime meritorios pra actibus aliarum quarumcunque virtutum; nihilominus diuinam largitatem ac benignitatem magis commendat sententia illorum, qui existimant conditionem hanc, licet optimam, minime tamen esse necessariam ad meritum; quam proinde vt probabiliozem amplectimur, asserimusque cuius operi bono & honesto hominis iusti, quamuis non elicitur ex motu vel imperio charitatis, inesse veram & propriam rationem meriti, dummodo condiciones omnes supra explicata illi adsint.

Probat̄ hęc sententia i. ex ijs omnibus scriptura, & SS. Patrum testimonijs, quę propè innumera sunt, in quibus excitantur, & inuitantur homines ad opera misericordiarumque virtutum exercenda, nullā factā mentione, quod ex motu vel imperio charitatis fieri

debeant; afferiturque bonis illis operibus reddendam esse à Deo mercedem.

Probatur 2. ex Conc. Trid. sess. 6. cap. 16. vbi postquam dixit, Christum Dominum in iustificatos iugiter influere virtutem (id est gratiam actualem) quæ bonorum opera semper antecedit, & comitatur, & subsequitur, addit postea, *nihil amplius deesse ipsis iustificatis, quo minus plene operibus illis, quæ in Deo (hoc est in statu gratiæ habitualis sanctificantis seu charitatis, per quam Deo unimur, & in ipso manemus) sunt facta, diuina legi satisfecisse, & æternam vitam verè promeruisse censeantur.*

Ex quibus Concilij verbis constat, bonis operibus, quæ per gratiæ actualis auxilium, & in statu gratiæ sanctificantis fiunt, nihil deesse quo minus sint meritoria: at qui talia sunt opera bona iustorum, quæ conditiones supra explicatas habent; fiunt enim in statu gratiæ sanctificantis, vt supponimus; fiunt etiam per auxilium gratiæ actualis, vt capite 1. docuimus: ergo talia opera sunt meritoria, nec vlteriùs requiritur, vt a charitate eliciantur, aut imperentur.

Confirmari potest eadem sententia ex can. 24. eiusdem sess. vbi anathema profertur in eum, qui dixerit, *Iustitiam acceptam non conseruari, atque etiam augeri coram Deo per bona opera;* vbi duo aduertenda sunt: primum est, iustitiam seu gratiam sanctificantem augeri per bona opera non physice, sed tantum meritorie (vt supra diximus) ac proinde, quando Concilium dicit iustitiam, seu gratiam augeri per bona opera, idem esse ac si diceret, hominem iustum per bona opera, ipsius iustitiæ & gratiæ augmentum promereri: secundum est, Concilium loqui de quibuscunque operibus bonis indistinctè, & indefinite (vt rectè obseruauit B. Franc. Sales. in tractatu diuini amoris lib. 3. c. 2.) vnde (vt ibidem monet) vbi nihil excipitur, nihil distinguendum est; proindeque ipsius Concilij verba intelligi debent de quibuscunque iustorum operibus, dummodo ex omni parte bona sint, qualia sunt illa, quæ supra dictas conditiones habent, quæq;

quæq; haud dubiè iuxta Conc. mentè sunt verè meritoria.

Probat 3. hâc ratione ductâ ex suprâ relatis Concilij verbis : iisdem operibus potest homo iustus mereri, quibus potest diuinâ legi satisfacere : atqui potest homo iustus diuinâ legi satisfacere per opera moraliter bona, etiamsi non fiant ex motiuo, vel imperio charitatis : quis enim dixerit hominem iustum, v. gr. eleëmofynam grauius aut extreme indigenti erogantem ex motiuo obedientiæ, quia Deus sic fieri præcepit, non satisfacere diuino præcepto, quo eleëmofyna in tali casu facienda præscribitur : ergo, si per illud opus moraliter bonum diuinâ legi satisfacit, quamuis illud non eliciat ex motiuo vel imperio charitatis, per idem opus bonum etiam mereri poterit.

Quæres, an præter supradictas condiciones tam ex parte operantis quàm ex parte operis, requiratur insuper pactum, vel promissio ex parte ipsius Dei. Resp. affirmatiuè cum S. Doctore q. 114. a. 1. ad 3. vbi dicit actionem nostram non habere rationem meriti, nisi ex præsuppositione diuinæ ordinationis : & constat ex scriptura, in qua bonorum operum merces dicitur reddi ex promissione Dei; S. Iacob. 1. *Cum probatus fuerit, accipiet coronam vite, quam repromisit Deus diligentibus se :* & ex S. August. in Pl. 86. *Debitorem, inquit, Dominus ipse fecit se, non accipiendo, sed promittendo.* Accedit & hæc ratio, quia reddenti acceptum non debetur merces, nisi ex promissione remunerantis : atqui quando aliquis bonum operatur, Deo reddit, quod ab illo accepit; vnde Cœlestinus Papa in epist. ad Episcopos Galliarum, *Tanta est, inquit, bonitas Dei erga homines, vt nostra velint esse merita, que sunt ipsius dona.*

Ex dictis colliges, quinque condiciones requiri ad hoc, vt opus aliquod sit de condigno meritorium : prima est, vt is, qui meretur, sit in statu viæ : secunda, vt sit in statu gratiæ sanctificantis : tertia, vt liber sit ab omni coactione & necessitate : quarta, vt opus, quod exercet, sit omnino ex parte bonum & honestum : quinta denique, vt

interec-

intercedat pactum, & promissio ex parte ipsius Dei de mercede pro huiusmodi opere bono retribuenda. Ad hoc autem ut opus sit meritorium de congruo, secunda & quinta conditio minimè requiruntur, sed sufficit status viae, libertas operantis, ac bonitas & honestas operis.

SECTIO V.

Quanam res cadant sub merito.

Questio intelligenda est de rebus illis, quas quis sibi mereri potest: de ijs enim, quas alteri potest mereri, agetur sect. 7. Et pro illius resolutione

Dicendum 1. neminem de condigno, vel de congruo posse sibi primam gratiam actualem promereri. Hæc veritas, quæ de fide est, constat tum ex scriptura, 2. Timoth. 1. Vocavit nos vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum, & gratiam. Tum ex Concil. Trid. sess. 6. cap. 3. ubi dicit, *Iustificacionis exordium in adultis à Dei per Iesum Christum præueniente gratiâ sumendum esse, hoc est, ab ætate vocatione, quâ nullis eorum existentibus meritis, vocantur.* Tum etiam ex ijs omnibus, quæ cap. 1. contra Pelagianos & Semipelagianos allata sunt.

Dicendum 2. hominem in statu peccati mortalis, non posse ullis bonis operibus de condigno mereri primam gratiam iustificantem; posse tamen de congruo.

Quod non possit de condigno, constat ex scriptura, Rom. 3. *Iustificati gratis per gratiam ipsius (id est Christi) quæ verba expendens Conc. Trid. sess. 6. cap. 8. Gratis, inquit, iustificari dicimur; quia nihil eorum, quæ iustificacionem præcedunt, siue fides, siue opera, ipsam iustificacionis gratiam promeretur (de condigno scilicet)*

Quod autem peccator, gratiæ actualis auxilio præuentus, possit de congruo primam gratiam sanctificantem promereri, constat ex scriptura: Dan. 4. ubi Propheta Nabuchodonosorem inuidelem, & peccatorem allocutus, *Peccatu, inquit, tua elemosynis redime:* & ex S.

August.

August. epist. 89. q. 4. Si diues epulo pauperis ulcerosi miser-
tus fuisset, mereretur & ipse misericordiam. & ep. 105. iam alias
citata, neque, inquit, ipsa remissio peccatorum sine aliquo meri-
to est, si fides hanc impetrat, neque enim nullum est fidei meritum.

Dicendum 3. hominem in statu gratia sanctificantis
constitutum posse ipsius gratia augmentum de condi-
gno promereri. Ita S. Thom. q. 114. a. 8.

Probatum ex Conc. Trid. sess. 6. can. 32. ubi profert a-
nathema in eum, qui dixerit, *Hominem iustificatum bonis o-*
peribus, non verè mereri augmentum gratia; quæ illius verba
de vero & propriè dicto merito, quale est meritum de
condigno, intelligenda sunt; non autem de congruo,
quod non nisi improprie meritum dicitur.

Probatum præterea ex eo, quod eiusmodi iustorum bo-
nis operibus nihil desit ad hoc, ut sint augmenti ipsius
gratia de condigno meritoria: sunt enim (ut supponi-
mus) opera ex omni parte bona, liberè ab homine via-
tore, & iusto exercita, & præterea eiusmodi operibus
gratia augmentum Deus promittit S. Ioan. 14. *Si diligitis*
me, mandata mea servate. Et ego rogabo Patrem, & alium Pa-
tracitum dabit vobis: illis enim verbis, dum Spiritus San-
ctus iustis promittitur, augmentum ipsius gratia promit-
ti intelligendum est, ut docet S. August. tract. 74. in S.
Ioan. Restat, ut intelligamus Spiritum Sanctum habere illum,
qui diligit, & diligendo mereri, ut plus habeat, & plus habenda
diligat.

Dicendum 4. hominem iustum sibi reparationem post
lapsum non posse de condigno promereri. Id constat ex
ijs verbis Ezech. 18. *Si auerterit se iustus a iustitia sua, & se-*
cerit iniquitatem, &c. omnes iustitia eius, quas fecerat, non re-
cordabuntur. Ex quibus rectè inferunt Theologi, omnia
hominis iusti merita mortificari, & extingui per pecca-
tam mortale superueniens; nemo autem meretur per o-
pera, quæ mortificata & extincta sunt. Præterea nusquam
Deus promittit se quibuscunque iusti operibus hanc con-
cessuram gratiam, ut si iustus ille peccatum aliquod mor-
tale committat, ipsi tempus poenitendi, & gratiam effica-
centis

cem à peccato resurgendi concedat; quæ tamen promissio necessaria esset ad hoc, vt de condigno illam promereri posset.

An autem id saltem de congruo mereri possit, valde dubium & incertum est; quamuis enim quidam Theologi hoc asserant, alij tamen probabilius negare videntur (quia vt ex ante dictis patet) omnia prorsus merita hominis iusti per peccatum mortale, quod committit, extinguuntur; vnde, quamdiu in statu illo peccati remanet, nullum prorsus effectum habere possunt.

Dicendum 5. hominem iustum non posse de condigno finalem in statu gratiæ perseuerantiam vllis operibus bonis promereri Ita S. Thom. supra art. 9. & constat in primis, ex eo, quòd dicit Apostolus omnes & quoscunque iustos alloquens Philipp. 2. *Cum metu & tremore salutem vestram operamini*; metu autem illo, ac tremore amplius non indigeret, qui finalem perseuerantiam de condigno semel meritus esset. Constat præterea ex Conc. Trid. sess. 6. cap. 13. vbi dicit, neminem sibi certi aliquid absolute certitudine circaperseuerantiam suam posse polliceri: posset autem is, qui perseuerantiam illam de condigno meritus esset. Constat denique ex eo, quòd nulla in scripturis habetur Dei promissio, de dono perseuerantiæ infallibiliter in vllius boni operis compensationem, tribuendo per modum mercedis, quin potius vetat nos de perseuerantia esse seculos 1. Cor. 10. *Qui se existimat stare, videat, ne cadat*: Apoc. 3. *Tene, quod habes, vt nemo accipiat coronam tuam*.

Quares, an saltem de congruo iustus finalem in gratia perseuerantiam mereri possit. Resp. affirmatiuè: quia quamuis Deus illam tanquam alicuius operis mercedem non promiserit; est tamen eius infinitæ bonitati valde congruum, vt illam iusto humiliter, & obnixè petenti tribuat: aliàs, si illius perseuerantiæ donum iustus nullâ ratione mereri posset, frustra pro illo impetrando Deum oraret; quare, cum saluberrimum sit, & consultissimum homini iusto quotidie donum perseuerantiæ illius

finalis

finalis à Deo postulare; indicium est, quòd possit illam a-
liquo pacto promereri, & impetrare; vnde S. August.
lib. de bono perseuer. c. 17. *Restat, inquit, in his bonis vsq[ue]*
in finem perseuerantia, quæ frustra quotidie à Deo poscitur, si
non eam Dominus per gratiam suam in illo, cuius orationem ex-
audit, operatur.

Dicendum 6. bona temporalia, quatenus ad vitam æ-
ternam consequendam necessaria sunt, cadere posse sub
meritum condignum hominis iusti. Ita S. Thom. supra a.
10. & probatur ex eo, quòd, qui potest mereri finem, po-
test etiam mereri media necessaria ad illum finem: atqui
iustus salutem æternam de condigno mereri potest (vt
constat tum ex antè dictis, tum ex ijs, quæ sect. seq.
dicentur) ergo poterit etiam de condigno mereri bona
illa temporalia, quatenus sibi necessaria sunt ad vitam
æternam consequendam; id est, poterit mereri, vt Deus
speciali prouidentia ita disponat rerum exteriorum ordi-
nem, vt conatus viri iusti necessarius ad bona illa tempo-
ralia obtinenda suum effectum assequatur.

Hinc sequitur, bona temporalia non dari iustis secun-
dum proportionem, & quantitatem meritorum, sicut i-
psis tribuuntur bona spiritalia ipsius gratiæ, sed prout
magis vel minus ipsis conducunt ad salutis æternæ conse-
cutionem; vnde fit, vt multi iusti relinquuntur in extre-
ma paupertate, alij è contrà diuitijs affluant, alij in statu
quasi medio consistant, Deo pro sua prouidentia ita di-
sponente, prout vnicuiq[ue] videt magis expedire ad salutē.

Quod si de ijs bonis temporalibus præcisè, & secun-
dum se consideratis quæstio sit, dicendum est, illa non
cadere sub meritum de condigno, cum vt sic, vera bona
non sint, sed res indifferentes, quibus homo bene vel
malè vti potest, ac proinde ad quæ Christi gratia (quæ est
omnis meriti principium) non ordinatur; posse tamen
cadere sub meritum de congruo, vnde S. August. passim
in lib. de ciuit. Dei dicit, Deum virtutes antiquorum
Romanorum varijs bonis temporalibus compensasse.

SE

SECTIO VI.

An iustus de condigno mereri vitam æternam possit.

Negant hæretici huius temporis; affirmant è contrario Catholici, quorum sententia, vt certissima & fide credenda, probatur 1. ex scriptura: S. Matth. 5. *Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam; quoniam ipsorum est regnum celorum.* Et ibidem: *Merces vestra copiosa est in celis: Rom. 2. Reddet unicuique secundum opera eius; qui quidem, qui secundum patientiam boni operis, gloriam, & honorem, & incorruptionem querunt, vitam æternam.*

Probat 2. ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 16. vbi dicit vitam æternam tanquam mercedem ex ipsius Dei promissione bonis iustorum operibus, & meritis esse fideliter reddendam; & can. 32. anathema profertur in eum, qui dixerit, iustificatum bonis operibus non verè mereri vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ (si tamen in gratia decesserit) consecutionem, atque etiam gloriæ augmentum.

Probat 3. ex S. Basil. orat. in initium prouerbiorum: *Omnes, inquit, qui vitam Evangelicam incedimus, mercatores sumus per opera mandatorum nobis possessionem caelestium comparantes; quibus verbis, cum dicat bona opera esse veluti pretium, quo gloria caelestis emitur, hinc sequitur, illa esse verè digna, quæ tali gloriâ compensentur, ac proinde illius de condigno meritoria.* Et S. Aug. epist. 105. ad Sixtum, *Sicut, inquit, merito peccati tanquam stipendium redditur mors, sic merito iustitiæ tanquam stipendium vita æterna.*

Probat denique ex eo, quod in bonis iustorum operibus reperiuntur omnes conditiones necessariæ ad promerendum de condigno vitam æternam: sunt enim opera liberè ab homine iusto & viatore facta, & ex omni parte bona, vt supponimus, & talibus operibus Deus pro mercede vitam æternam pollicitus est, iuxta quod dicit

Apoſt.

Apostolus 1. Timoth. 4. Pietas ad omnia utilis est, promissionem habens vite, que nunc est, & futura: & Tit. 1. In spem vite aeternae, quam promissit, qui non mentitur, Deus.

Obijcies, varijs in scriptura locis dici gloriam aeternam dandam esse iustis hominibus ex Dei misericordia; ergo non ex iustitia, nec proinde illam iusti de condigno merentur. Resp. illorum scripturae locorum, quae à S. Aug. stino diligenter expenduntur tum citat. epist. 105. tum in lib. de corrept. & grat. cap. 13. duas afferri expositiones: una est, gloriam aeternam ex diuina misericordia iustis tribui, non quòd non sit vera merces meritorum, sed quia ipsa iustorum merita ex Dei misericordia, & gratia ortum ducunt. Altera est, quia iusti ex hac vita decedentes semper diuinam indigent misericordiam, vt aeternae vitae mercedem percipiant; nullus est enim adeò iustus, qui in multis non offendat, quiq; peccata venialia non committat, sine quibus (vt ait S. Aug.) nulli viuunt, & pauci vitam finiunt; vnde diuinam indigent misericordiam, vt illorum remissionem percipiant, & sic ad aeternae vitae fruitionem perueniant.

Addere possumus vitae aeternae mercedem rectè dici ex diuina dari misericordia, quia Deus (secundum commune Theologorum axioma) iustos semper remunerat supra condignum, & ipsius gloriae coelestis merces quorumcunque operum meritum longè exuperat; vnde S. Bas. in illud Psalms. 114. *Conuertere anima mea in requiem tuam. Proposita est, inquit, aeterna requies ijs, qui legitime in hac vita decertarint, quae non secundum operum debitum ac meritum retribuitur, sed iuxta magnificentiam Dei ijs, qui in ipsum sperauerunt, exhibetur: & S. Fulgent. lib. 1. ad Monimum c. 10. rationem reddens, cur vita aeterna dicatur gratia, cum sit merces meriti, dicit, id esse. Quia non solum donec suis Deus dona sua reddit, sed etiam quia tantum ibi gratia diuina retributionis exuberat, vt incomparabiliter atque ineffabiliter omne meritum quantumuis bonae & ex Deo datae humanae voluntatis, atque operationis excedat.*

Quaeres hic obiter, in quo consistat vita illa & beatitudo

do æterna, quam iusti bonis operibus promerentur. Præ illius quæstionis resolutione

Dicendum 1. vitam illam & beatitudinem, æternam proprie, & formaliter consistere in actionibus intellectus simul & voluntatis, quibus beati Deum, prout in se est, clarè vident, perfecte amant, illoque perfruuntur.

De actione intellectus constat ex scriptura. Psalm. 17. *Videbitur Deus Deorum in Sion*: 1. Ioann. 3. *Videbimus enim sicuti est* 1. Cor. 13. *Videmus nunc per speculum in anigmatibus: tunc autem facie ad faciem*. Item ex S. Ambr. lib. 2. offic. cap. 2. *Scriptura posuit vitam æternam in cognitione diuinitatis*: S. Aug. lib. de Trinit. cap. 10. *Christus tradet regnum Deo Patri, quando perducet credentes ad contemplationem Dei, ubi est finis omnium bonarum actionum*.

De actione autem voluntatis, constat ex eadem scriptura. Psal. 35. *Inebriabuntur ab ubertate domus tue: & torrente voluptatis tue potabis eos*. S. Matth. 5. *Beati, qui esuriunt & sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur, vera autem satietas proprie respicit appetitum, & voluntatem, & in cælesti beatitudine tantum reperitur: & in hunc locum exponit S. Hier. Item ex S. Aug. lib. 1. de Doct. Christ. c. 32. *Summa hæc est merces, ut fruamur Deo, & lib. 2. de ciuit. cap. 30. Ibi (in cælesti beatitudine scilicet) vacabimus, & videbimus, videbimus & amabimus; amabimus & laudabimus: ecce quod erit in fine sine fine; nam quis alius est noster finis, nisi peruenire ad regnum, cuius nullus est finis? & S. Bern. epist. 28. Sicut in hac vita inchoat fidei desiderium; ita in alia consummat visio & amor*.*

Dicendum 2. ad complementum illius beatitudinis pertinere quoque ipsius corporis resurrectionem & glorificationem.

Et quidem, quod corpora sint resurrectura, constat ex scriptura: Iob. 19. *In nouissimo die de terra surrecturus sum, & rursum circumdabor pelle mea*: 1. Cor. 15. *Cum enim tuba, & mortui resurgent incorrupti*.

Quod autem iustorum corpora sint glorificanda, constat ex eo, quod dicit Apostolus ibidem: *Seminatur corpus animalis,*

animale, surget corpus spiritale. Seminatur in corruptione, surget in incorruptione. Seminatur in ignobilitate, surget in gloria.

Porro hæc corporum glorificatio in eo consistit, quod corpora rediuiua Sanctorum, insignia quædam & præclara ornamenta gloriæ habitura sint, quæ communiter doctores gloriæ vocantur; & quatuor præsertim à Doctores enumerantur; scilicet impassibilitas, ratione cuius nullâ vnquam molestiâ aut dolore afficientur, vt dicitur Apoc. 21. *Mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor.* Claritas, quâ luce quadam excellentissima radiabunt, S. Matth. 13. *Fulgebunt iusti sicut sol:* & Philipp. 3. *Reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ.* Agilitas, quâ corpus ab onere, quo nunc premitur, liberabitur, & facillimè in quamcumque partem pro libito moueri ita poterit, vt eâ motione nihil celerius esse queat. Ita docet S. Aug. lib. 13. de ciuit. cap. 18. & 20. & lib. 22. c. 11. & S. Hier. in cap. 40. Is. vnde ab Apostolo dicitur 1. Cor. 15. *Seminatur in infirmitate, surget in virtute.* Subtilitas denique, quâ fiet, vt corpus animæ imperio perfectè, & omnimodè subijciatur, eiq; ad nutum præstò sit, quod ex suprâ citatis Apostoli verbis colligitur; *Seminatur corpus animale, surget spiritale*, quæ quidem verba non sic intelligenda sunt, quod Sanctorum corpora in resurrectione futura sint atherea, aut aërea, aut auræ & spiritui similia; vt quidam olim arbitrati sunt, contra quos agit S. Hier. epist. 61. ad Pammachium; sed quia, quamuis corpora Beatorum verâ carne constent, vt ibidem probat, perfectæ subtilitatis dote prædita erunt, per quam dotem perfectissimè spiritui subijcientur, ideoque corpus Sanctorum ab Apost. spiritale futurum esse dicitur.

Dicendum 3. præter supradicta beatitudinis dona, quæ omnibus Beatis (licet inæqualiter pro meritorum inæqualitate) communia erunt, tria insuper specialia gloriæ præmia quibusdam Sanctorum bonis operibus esse à Deo constituta, quæ communiter aureolæ vocantur, quasi parua coronæ aureæ; non quod simpliciter in se maximæ

non sint, sed quòd in comparatione ipsius essentialis beatitudinis sint exigua. Hæ autem tres aureolæ concedentur ob tres insignes victorias, quas iusti aliqui præ alijs in hæc vita reportauerint; contra carnem quidem, per continentiam virginalem; contra mundum verò, sustinendo opprobria, & persecuciones mundi vsque ad mortem propter Deum; contra diabolum denique, per sapienam & doctrinam, quæ non tantum à se, sed etiam ab alijs ignorantia, & infidelitatis tenebras, in his, quæ ad salutem spectant, propulsauerint; Diabolus enim tenebrarum princeps dicitur, & continuo decipere, & in errorem homines mittere nititur. Et sic hæc tres aureolæ virginibus, Martyribus, & Doctoribus competunt. Et de virginibus quidem specialis fit mentio Apoc. 14. vbi dicitur, quòd ij, qui cum mulieribus non sunt coinquinati, sequuntur Agnum, quocumque ierit, & canticum nouum cantant, quòd alij cantare non possunt. De Martyribus autem eiusdem lib. cap. 7. dicitur, quòd ij, qui venerunt de magna tribulatione, & lauerunt stolas suas in sanguine Agni, amicti sunt stolis albis, & palmas in manibus gestant. De Doctoribus denique Daniel. 12. dicitur, quòd, qui ad iustitiam erudiunt multos, fulgebunt quasi stellæ in perpetuas æternitates; & S. Matth. 5. dicitur, quòd is, qui fecerit & docuerit, magnus vocabitur in regno cælorum.

Dicendum 4. beatum in fruitione gloriæ æternæ semper mansurum, ac gloriæ illam eius fore æternam. Et de fide, constat ex eo, quòd beatitudo illa passim in Euangelijs, & alijs sacra Scriptura libris vocatur vita æterna: etenim æterna nõ esset, nec dici posset, si aliquando amittenda esset. Eadem veritas definita est ab Ecclesia in 6. Synodo gener. in epist. Sophronij, quæ act. 11. lecta, & actione 13. recepta & approbata est; & in Cone. Lateran. sub Innocentio 3. cap. firmiter; quare S. Aug. lib. 12. de ciuit. cap. 20. vocat turpem eorum stultitiam, qui putant Sanctorum beatitudinem aliquando esse desituram.

SE.

SECTIO VII.

*AN VNUS POSSIT ALTERI MERERI PRIMAM GRATIAM,
& ALIA DONA AD SALUTEM NECESSARIA.*

Qvæstio intelligi debet de puro homine; certum est enim Christum Dominum potuisse ratione vnionis hypostaticæ de condigno pro alijs mereri, & de facto nobis quascunque gratias fuisse promeritum, vt in tract. de Incarn. diximus. Intelligi etiam debet secundum legem Dei ordinariam, & posito rerum statu, qui nunc est; quia nihil repugnat, si Deus ita vellet, talem ac tantam gratiam puro homini concedi, vt accedente præsertim Dei pacto, & promissione, non tantum sibi, sed etiam alijs mereri aliquid de condigno posset.

Hæc obseruatione præmissâ, pro quæstionis propositæ resolutione dicendum 1. purum hominem nullam posse gratiam alteri de condigno promereri. Ita S. Th. q. 114. a. 6. probatur ex eo, quod dicitur 2. Cor. 5, & passim in alijs scripturæ locis, vnumquemque recepturum, prout egerit ipse, non alter pro eo; vnde S. Hier. in cap. 25. S. Matth. *Vnusquisque, inquit, pro operibus suis mercedem accipiet*: & S. Aug. tractat. 102. in S. Ioann. explicans hæc Christi Domini verba: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Exaudiuntur, inquit, omnes Sancti pro seipsis, non autem pro omnibus exaudiuntur, vel amicis, vel inimicis suis, vel quibuslibet alijs; quia non utcumque dictum est (dabit) sed dabit vobis.*

Dicendum 2. posse vnum alteri primam gratiam aliaque dona de congruo mereri. Constat imprimis ex scriptura. Iob. 42. *Iob seruus meus orabit pro vobis; faciem eius suscipiam, vt non vobis imputetur stultitia*: S. Iacob. 5. *Orate pro inuicem, vt saluemini.* Constat deinde ex praxi vniuersæ Ecclesiæ, in qua hæc pia consuetudo semper viguit, vt fideles pro inuicem orarent; vnde S. Aug. serm. 90. de diuersis c. 10. *Si martyr Stephanus non orasset, Ecclesia Paulum hodie non haberet.*

V 2

Est

Est autem hinc obseruandum, vnum alteri primam gratiam sanctificantem, aut illius augmentum nō aliter mereri etiam de congruo posse, nisi in quantum meretur illi gratias actuales, aut alia media, quibus ad illam gratiam aut eius augmentum disponatur, vt autem eiusmodi sequatur effectus, opus est, vt is, qui pro altero meretur, opus illud bonum, quo meretur, saltem interpretatiuè referat ad hunc finem: requiritur etiam praterea, vt is, in cuius gratiam opus illud bonum dirigitur, nullum eius effectui obicem ponat.

Porrò cum hoc meritum (sicut diximus) quādam solum congruentiā & conuenientiā, non verò vllā Dei promissione innitatur, fieri etiam aliquando potest, vt effectum suum non consequatur, cum possint esse aliæ rationes, ob quas magis conueniens sit, vt Deus bona illa non conferat, quæ vnus alteri impetrare ac promereri intendit; hinc apud Ierem. cap. 51. dicebat Deus: *Si scierit Moyses & Samuël coram me, non est anima mea ad populum istum.*

Atque hætenus de gratia diuina eiusque effectibus, ad ipsius gratiæ omniumque eius effectuum authoris, & largitoris maiorem gloriam.

FINIS.